

احکام تهمت در فقه و حقوق

فیروزه حضری

انتشارات ملومه

۱۳۹۲

عنوان و پدید آور: حضرتی، فیروزه، ۱۳۵۶

مشخصات نشر: کرج / انتشارات ملومه

مشخصات ظاهری: ۲۲۹ ص شابک: ۹۶۳۳۲۸-۹-۲-۹۷۸

کتابنامه: ص. ۲۱۸-۲۲۹ موضوع: افترا-جنبه های مذهبی-اسلام

رده بندی کنگره: Bp۲/۲۵۱ الف ح/۱۳۹۲۳

رده بندی دیویی: ۹۷۰/۲۶۳۴ شمار کتابشناسی ملی: ۳۱۷۸۰۲۲

اسک. بهمت در فقه و حقوق

حضرتی

انتشارات ملومه / چاپ اول / ۱۳۹۲

شمارگان: ۵۰۰۰ / شابک: ۹۶۳۳۲۸-۹-۲-۹۷۸

صفحه آرایشی و نظارت بر چاپ: تدبیر روشن

حروفچینی: محمد داوری

طرح جلد: محمود محرابی

قیمت: ۷۲۰۰ تومان

مرکز پخش: ۰۹۱۲۵۶۶۸۹۶۴ - ۰۹۲۵۵۶۶۸۹۶۷ - ۰۹۱۹۸۱۷۷۶۳۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول کلیات
۱۶	چند سوال اساسی
۱۶	ضرورت و اهمیت تدوین کتاب
۱۹	فصل دوم تعریف اصطلاحات و مبانی نظری
۲۰	۱-۲- مفهوم تهمت و نسبت مترادف با آن
۲۱	۱-۱-۲- مفهوم لغوی تهمت
۲۲	۲-۱-۲- مفهوم اصطلاحی تهمت
۲۲	۲-۲- تهمت از دیدگاه قرآن
۲۴	۳-۲- تهمت در حدیث
۳۵	۴-۲- انگیزه های تهمت
۳۵	۱-۴-۲- دروغ منشأ تهمت
۳۶	۲-۴-۲- تأیید تهمت زندگان از تصورات خویش
۳۷	۳-۴-۲- بدگمانی
۳۹	۵-۲- انواع بهتان (تهمت)

۴۰.....	۲-۶- حکم فقهی تهمت.....
۴۲.....	۲-۷- تبیین مفهوم توهین.....
۴۲.....	۲-۷-۱- مفهوم لغوی توهین.....
۴۳.....	۲-۷-۲- مفهوم اصطلاحی.....
۴۴.....	۲-۸- تبیین مفهوم افتراء.....
۴۴.....	۲-۸-۱- مفهوم لغوی.....
۴۵.....	۲-۸-۲- مفهوم اصطلاحی.....
۴۶.....	فصل سوم مبانی فقهی و حقوقی جرم توهین.....
۴۷.....	۳-۱- مبانی فقهی جرم توهین.....
۴۷.....	۳-۱-۱- توهین در قرآن.....
۴۸.....	۳-۱-۲- توهین در روایات.....
۵۰.....	۳-۲- عناصر جرم توهین.....
۵۰.....	۳-۲-۱- عنصر قانونی جرم توهین.....
۵۱.....	۳-۲-۲- عنصر مادی جرم توهین.....
۵۵.....	۳-۲-۳- عنصر روانی جرم توهین.....
۵۷.....	۳-۳- اقسام توهین.....
۵۷.....	۳-۳-۱- توهین ساده.....
۵۹.....	۳-۳-۲- توهین مشدد.....

۶۵	۳-۳-۳- توهین مستوجب حد (قذف).....
۶۶	۳-۳-۱- عنصر قانونی قذف.....
۷۱	۳-۳-۲- عنصر مادی قذف.....
۷۸	۳-۳-۳- عنصر معنوی قذف.....
۸۵	۳-۳-۳- شرط قاذف و مقذوف.....
۸۶	۳-۳-۱-بو
۸۸	فصل چهارمانی و حقوقی جرم افترا.....
۸۹	۴-۱- مبانی فقهی جرم افترا.....
۸۹	۴-۱-۱- افترا در قرآن.....
۹۶	۴-۱-۲- افتراء در روایات.....
۹۸	۴-۲- عناصر جرم افترا.....
۹۹	۴-۲-۱- عنصر قانونی جرم افترا.....
۱۰۰	۴-۲-۲- عنصر مادی جرم افترا.....
۱۰۴	۴-۲-۳- عنصر روانی جرم افترا.....
۱۰۶	۴-۳- اقسام افترا.....
۱۰۶	۴-۳-۱- افترا قولی.....
۱۰۷	۴-۳-۲- افترا عملی.....
۱۰۸	۴-۴- وجوه افتراق و اشتراك توهين و افترا.....

فصل پنجم مجازات جرم توهین و افترا در نظام کیفری اسلام.....	۱۱۰
۱-۵- کیفر توهین به مقدسات.....	۱۱۱
۲-۵- کیفر توهین به افراد.....	۱۲۲
۳-۵- مجازات افترا در قرآن.....	۱۲۶
۴-۵- کیفر افتراء در روایات.....	۱۲۹
۵-۵- طریق اثبات قذف و مجازاتهای اصلی و تبعی جرم قذف (مستوجب حد).....	۱۳۰
۱-۵-۵- طریق اثبات مستوجب حد (قذف).....	۱۳۰
۲-۵-۵- شرایط اصلی حد قذف.....	۱۳۱
۳-۵-۵- مجازاتهای اصلی و تبعی قذف (افتراء مستوجب حد).....	۱۳۲
۶-۵- تشدید و سقوط مجازات حد قذف.....	۱۳۳
۱-۶-۵- تعدد مادی در جرم قذف.....	۱۳۴
۲-۶-۵- تعدد اعتباری در جرم قذف.....	۱۳۵
۳-۶-۵- تکرار در جرم قذف.....	۱۳۶
۴-۶-۵- سقوط مجازات افتراء مستوجب حد (قذف).....	۱۳۷
۵-۶-۵- اثر توبه قاذف در کیفر اصلی و تبعی قذف چیست؟.....	۱۳۹
۷-۵- کیفیت جنبه حق الهی و حق الناسی در حد قذف.....	۱۳۹
نتیجه گیری و ارائه راهکارها.....	۱۴۱
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۴۵

در آیین اسلام مسلمانها به رعایت حقوق یکدیگر توصیه و احیاناً اجبار شده اند، بدین معنی که رعایت حقوق موجود زنده و تعهد بر حفظ زندگی و سلامت او پیوسته به عنوان امری ممدوح، مورد سفارش بوده و در برخی از موارد به شکل واجب در آمده است چنانکه زیان رسانیدن به آنها به عنوان امری منکر مورد نهی بوده و در مواردی حرمت یافته است. در بین موجودات زنده انسان ممتازترین و بلکه برترین موجودات است.

امتیاز او ناشی از اراده و اختیار و سایر قابلیت‌های ذاتی اوست و این قابلیت‌ها قابل مقایسه با هیچ موجود دیگری نیست، قابلیت‌هایی که خداوند صرفاً در وجود او به ودیعت نهاده است. البته نباید فراموش کرد که قابلیت انسان، فضیلتی بالقوه است که توانایی و استعداد تکامل دارد، تکاملی تا سرحد بهر نهایت با این بدان معنی نیست که هر انسانی مستقل از اینکه چگونه عمل کند و چگونه رشد را میسر و فعلیت دهد، از موجودات دیگر برتر است. در متون اسلامی مکرر آمده است که انسان‌های بد و بدکار ارزشی به مراتب کمتر از حیوانات دارند از این دیدگاه انسان مخلوق ویژه و مورد سفارش خداوند است. او حامل روح خداست و بیش از موجودات دیگر با او شباهت و بلکه سنخیت دارد و به لحاظ همین شباهت و سنخیت است که قادر است به او نزدیک و در او حیات و حیات شود که این نهایت سعادت اوست. اما در عین حال او این قابلیت را دارد که طریقه معیشت را بپیماید و تا سرحد شیطان تنزل کند و بلکه شیطان مجسم شود. این دو حله نهی انسانیت انسان است و در این فاصله‌ی بی نهایت هرکس معمار شخصیت و انسانیت قهایی خویش است هر انسانی با اختیار خویش انتخاب می کند و با این انتخاب به خویشتن شکل می دهد. در هر حال چنانکه گفتیم انسان بالقوه، برترین موجود است. معیار اصلی در برخورد با انسانها همین نکته است. هر انسانی از این دریچه که ارزشمندترین مخلوق است باید نگریسته شود و همین نکته است که وظایف ما را در قبال او تعیین می کند. گرچه موجودات زنده را

حقوقی است که باید رعایت شود اما بدان لحاظ که انسان برگزیده ترین موجود زنده است به مراتب حقوق بیشتری دارد . مسلماً به آنچه که به حفظ و صیانت انسان و انسانیت و اخلاق و والایه‌های انسانی انسان کمک می کند باید کمک کرد و از آنچه او را تهدید می کند باید باز ایستاد . به هر حال اصل ، حفظ شئون و اصالتها و حرمت‌های اوست و اسلام ، این دین جهان شمول ، اهتمام زائدالوصفی بر ممانعت از عدول این اصل را داشته و ضمناً اجزای دنیوی و اخروی را نیز بر آن مقرر نموده است . از جمله مفرهای عدول از این اصل اخلاقی و عقلی ، هتک حیثیت و حرمت این مخلوق برتر و خلیفه‌ی باری تعالی است و آنچه که مرا بر آن داشت تا این موضوع را جهت پایان نامه ام برگزینم مبتلی بودن به موضوع در جامعه‌ی امروزی ماست . این روزها بر اثر هجوم فرهنگی غرب مفهوم بسیاری از گناهان کبیره بر حومه صفت رنگ باخته است و متأسفانه این گناه بزرگ به نقل محافل و مجالس تبدیل و در فضیله وارد به دروغ ، بهتان ، توهین و افترا نیز کشنده می شود . اگر نگاهی هر چند گذرا به سفر نویی پرونده های موجود در محاکم دادگستری ببینیم ، مسجل می شود که هر روز قرائن و بصری متعددی از دم تیغ این حربه ی کهنه و زنگار گرفته می گذرند و ریش یرمی رند شاید به جرأت بتوان ادعان داشت که کسی را یارای التیام این جراحته‌ها و آلام روحی نباشد مگر تاحدیت و « هو علی کل شی قدیر ».